

ענף החלב 2019 סיכום ביניים

לירון תמיר, כלכלן מועצת החלב

המושג סיכום ביניים הוא אוקסימורון כלומר ביטוי המכיל סתירה פנימית, סיכום עושים בסוף. יחד עם זאת לקראת הרבעון האחרון של השנה האזרחית ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה ננסה להביא מספר נתונים, לזהות מגמות ולתת אומדנים זהירים לשנה כולה. במסגרת זו לא נציג תחזיות לשנים הבאות •

מכסות חלב

מכסת החלב הארצית בשנת 2018 עמדה על 1,568 מיליון ליטרים לאחר שהוגדלה ביחס לשנת 2017 ב-68 מיליון ליטרים. מתוך מכסה זו הוקצו בפועל ליצרנים פעילים 1,520 כשהפרש זו מכסה לא מחולקת המיועד ברובה ליצרנים חדשים. בשנת 2019 המכסה הארצית לא שונתה. לגבי שנת 2020 ועדת התכנון של מועצת החלב המליצה להפחית את מכסת היצרנים הפעילים ב-58 מיליון ליטרים, בדומה לתוספת שניתנה ב-2018, ההחלטה על היקף המכסה הארצית צריכה להתקבל ע"י שר החקלאות לקראת סוף השנה. מכל מקום אם המכסה הלאומית לא תשתנה הרי שהמכסה האפקטיבית ליצרנים פעילים תגדל בכ-5 מיליון ליטרים וזאת לנוכח כניסת יצרנים חדשים למעגל הייצור.

ייצור חלב

בשנת 2018 שיווקו הרפתות למחלבות 1,549 מיליון ליטר, לשנת 2019 תוכנן לייצר 1,500 מיליון ליטרים שהם ירידה של 3.3%. לאור העובדה שמכסת הייצור לא עודכנה שונתה מדיניות התשלום על חלב עודף, ב-2018 התמורה לחלב עודף שיוצר ברצועה של 3% (ינואר-מרץ) עמדה על 80% בחודשים ינואר-אפריל, 55% בחודשים נובמבר-דצמבר ו-95% בקיץ (מאי-אוקטובר), והתמורה לחלב שיוצר מעבר לרצועה עמדה על 80% בקיץ ו-40% בחורף. הרי שלשנת 2019 עודכנה מדיניות התשלום כדלקמן: התמורה לחלב עודף 3% תהיה 35% ממחיר המטרה, למעט חלב עודף עד לרצועה

**העגלים
ישנים
בשקט??**

**עם גדר טובה גם אתם
תישנו בשקט!**

חברת הגדר הטובה מציעה מגוון גדרות:

- ✓ גדרות רשת מתכת מסוגים שונים
- ✓ גדרות חשמליות
- ✓ גדרות חכמות (משולבות במערכת אדעקה)
- ✓ שדרוג גדרות קיימות

אצלנו תקבלו:

שירות מהיר ואיכותי | עבודה מדויקת וזריזה
| אמינות | מחירים תחרותיים

הגדר הטובה
מתקדמים בגידור

אנחנו מגעים לכל הארץ

טל. יפתח: 050-5330351
yanai@hatzor.org.il | hagaderhatova.co.il

של 3% שיקבל תמורה של 75% ממחיר המטרה.
לאור ההחמרה במדיניות התשלום אנו מזהים בחודשים 1-7 ירידה של 4.3% בייצור החלב. מאחר ובחודשי החורף רמת תת הביצוע הייתה גבוהה אנו מניחים הירידה השנתית תהיה נמוכה מ-4% וסך הייצור יעמוד על כ-1,490 מיליון ליטר סטייה של 10 מיליון ליטר, שהם 0.7%, מהתוכנית.

לוח 1. ייצור חלב בקר במיליוני ליטרים בחודשים ינואר-יולי

מגזר/שנה	2048	2019	מגמה באחוזים
שיתופי	546	518	- 5.1
משפחתי	383	372	- 3.0
בתי ספר	9	8	- 8.3
ס"ה	937	897	- 4.3

מהטבלה רואים כי מגמת הירידה בייצור מובהקת יותר במגזר הקיבוצי.

הקטנת הייצור בחודשים 1-7 עומדת על 40 מיליון ליטרים, 28 מהם בקיבוצים ו-11 במגזר המשפחתי כלומר 70% מסך הקטנת הייצור מגיע מהקיבוצים למרות שהם מהווים 60% מהמכסה. מתוך 28 מיליון הקטנת ייצור בקיבוצים 21 מיליון (76%) נובעים מירידה בהיקפי החריגות ו-7 מיליון בגין עלייה בהיקף תת הביצוע. במשק המשפחתי מתוך 11 מיליון הקטנת ייצור 86% (10 מיליון ליטר) נובעים מהקטנת היקף החריגות ופחות מ-2 מיליון ליטרים נובעים מהגדלת היקף תת הביצוע. רכיבי חלב: בחודשים 1-7 נרשמה ירידה קלה בשיעור השומן (3.79% לעומת 3.81%) ועליה גם כן קלה בשיעור החלבון (3.41% לעומת 3.39%), סך הכול ניתן לומר כי אין שינוי בתכולת הרכיבים ואנו מניחים כי עד סוף השנה הפערים הקטנים כבר לא יהיו. לשנה הבאה עפ"י מודל הטיפול צפוי כי תכולת השומן תעלה בקצב של שתי מאיות יחידות אחוז בשנה ותכולת החלבון בקצב של מאית יחידות אחוז. יש לזכור כי החלב הנורמטיבי לקביעת מחיר המטרה מתבסס על תכולת הרכיבים ששררה בשנת 2017 (3.86% שומן ו-3.42% חלבון).

יצרנים: בסוף שנת 2018 פעלו 750 רפתות (164 בקיבוצים, 573 במושבים ו-13 בכפרי נוער לרבות רפת מנהל המחקר החקלאי). במהלך 2019 התקיימו שני הליכי פדיון מכסות ובמהלכן פרשו ממעגל הייצור 18 יצרנים (כ-12 מיליון ליטר) ונסגרו 16 רפתות כמו כן עוד 10 אתרי ייצור נסגרו במסגרת שותפויות וסך הכול מספר הרפתות ירד ל-724, בשנים הבאות אנו צופים כי תהליך פרישת יצרנים וסגירת רפתות יימשך אך מצד שני אמורים להיכנס למעגל הייצור יצרנים חדשים, בסך הכול סך הרפתות ירד והייצור הממוצע לרפת יעלה. בשנת 1998 ערב הרפורמה הגדולה של 1999-2006 היו בישראל 1,445 רפתות פעילות כלומר מספר הרפתות הצטמצם ב-50% בשני העשורים האחרונים והייצור הממוצע לרפת כמעט ושילש עצמו באותה תקופה.

מחיר המטרה

בשנת בינואר 2019 נקבע מחיר המטרה בהתאם לממצאי סקר 2017. בסקר 2017 נרשמה התייעלות של 9% ביחס לסקר 2015, מהם 1.8% בגין עלייה במוצקים ו-7.2% בגין התייעלות השימוש בתשומות (מזון עבודה ושונות) לייצור ליטר חלב. שיעור הפיריון שקוץ במסגרת מנגנון מחיר המטרה עמד ל-4% (2% לשנה) ולכן עם החלת סקר 2019 הייה "תיקון" כלפי מטה במחיר המטרה בשיעור של כ-5% מהם 1.8% דרך מנגנון

בשנת בינואר 2019 נקבע מחיר המטרה בהתאם לממצאי סקר 2017. בסקר 2017 נרשמה התייעלות של 9% ביחס לסקר 2015, מהם 1.8% בגין עלייה במוצקים ו-7.2% בגין התייעלות השימוש בתשומות (מזון עבודה ושונות) לייצור ליטר חלב

מלווה בהתייעלות מביאה לשחיקה ברווחיות. תנובת החלב לפרה לא עלתה ואף ירדה וכנראה שאין התייעלות בניצולת המזון לייצור חלב שזו התשומה העיקרית. כמו כן התייקרו השנה מספר הוצאות כגון השתתפות בביטוח פינוי פגרים, עלייה בחיובים בגין טיפול המט"שים בשפכי הרפת, עליה בהוצאות על חיסון פרות והוצאות נוספות. אם נוסיף לכך שהתמורות בגין ייצור חלב מעבר למכסה ירדו באופן דרסטי, הרי שניתן להעריך ירידה מהותית ברווחיות הרפתות. שנת 2019 היא שנת סקר ויש לדרוש כי ממצאי שנה זו יהוו בסיס למתווה מחיר המטרה בשנים הבאות.

מחירים לצרכן

ב-11 ליוני 2019 המחירים לצרכן שבפיקוח, שיעור ההתייקרות הממוצעת עמד על 3.4%. הצו נחתם יותר משנה ממועד בו היה צריך לעדכן את המחירים. העדכון הקודם (ירידה במחיר בשיעור של 3%) היה בפברואר 2016. למעשה מפברואר 2013 מחירי מוצרי החלב המפוקחים ירדו (מחיר ליטר חלב שתייה בקרטון היה 6.50 ש"ח, ירד עד ל-5.75 בפברואר 2016 וביוני 19 עודכן ל-5.94 ש"ח).

תמחור השומן והחלבון וכ-3.2% בבסיס התחשיב. ירידה זו יחד עם המשך הניכויים בגין בריון של חצי אחוז ברבעון מגלמת הרעה בתנאי הסחר (השתנות מחיר התפוקות ביחס להשתנות מחיר סל התשומות) של כ-6%, הרעה זו אם אינה

לוח 2. מכסות ייצור, תת-ביצוע וחריגות בחודשים ינואר-יולי (מיליון ליטר)

מכסה	ייצור	תת-ביצוע	באחוזים	עודף ברוטו	באחוזים	עודם נטו	באחוזים	2018
519	546	3	0.6	29	5.66	26	5.0	
382	383	14	3.8	15	4.00	1	0.2	
910	937	18	2.0	45	0.21	27	3.0	2019
519	518	10	1.9	8	1.57	-2	-0.4	
383	372	16	4.3	5	1.41	-11	-2.9	
910	897	27	2.9	14	1.50	-13	-1.4	

לוח 3. חשבון מחיר המטרה 2018 2019 (אגורות לליטר)

2019			2018			שנה
3	2	1	4	3	2	1
סקר 2017			סקר 2015			בסיס
3.856%			3.753%			שומן נורמטיבי
3.421%			3.371%			חלבון נורמטיבי
36.05	35.36	35.40	38.64	38.61	37.59	37.38
119.24	119.17	118.61	120.97	121.08	115.78	115.45
17.04	17.35	17.58	20.77	21.04	21.07	20.79
24.18	24.04	23.59	26.59	26.59	26.26	26.15
196.50	195.92	195.19	206.98	207.32	200.71	199.45
- 2.95	- 1.96	- 0.98	- 8.28	- 7.26	- 6.02	- 4.99
0.14	0.59	2.01	0.09	3.61	0.74	0.66
193.69	194.56	196.22	198.78	203.67	195.44	195.44
190.24	191.09	192.72				

נתוני הצריכה

בלוח 5 נציג את נתוני הצריכה מייצור מקומי של חלב ומוצריו בחצי השנה הראשונה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מהנתונים עולה כי הגידול בענף קטן ונמוך משיעור הגידול באוכלוסייה (1.9%). סך הגידול המצרפי במונחי חלב גולמי הוא כאחוז אחד בלבד וכאשר בודקים את הגידול

במתודולוגיה של מאזני חלבון ושומן (קבלת חלב במחלבות בניכוי עליית מלאים ופינוי מחוץ לשוק המחלבות) הרי שלא נרשם כלל גידול בענף. הנתונים בלוח הם נתונים כמותיים היקף הענף במונחי מחזור כספי צמח עפ"י אומדנים שונים ב-2.6% (השפעת התייקרות המוצרים המפוקחים שולית כי הוחלה רק ביוני עצמו).

מרכז מזון גבעת יואב

- ✓ מרכז מזון גבעת יואב מספק מזון בחלוקה לאבוס עבור רפתות ומפטמות
- ✓ אנו מתמחים בייצור מזון איכותי עם דגש על מזונות גסים ברמה גבוהה
- ✓ המנות איכותיות ומוקפדות ומאפשרות נצילות מזון מעולה וכלכליות מוכחת במשק השיתופי והמשפחתי

ח.ג.י. חברה לייצור ושיווק חקלאי בע"מ

מושב גבעת יואב רמת הגולן, מיקוד 12946

טל. 04-6762130, פקס. 04-6762673

נייד 052-3201204 E-mail: hag1@012.net.il

מאחלים
שנה טובה ואתונה

הצריכה לנפש של גבינות רכות בישראל היא מהגבוהות בעולם

לוח 4. עדכון המחירים לצרכן (ש"ח ליחידה)

			11.06.2019		11.02.2016		
פער קהעונאי	התייקרות לצרכן	התייקרות לקמעונאי	מחיר לצרכן (כולל מע"מ)	מחיר קבוענאי	מחיר לצרכן (כולל מע"מ)	מחיר קבוענאי	
10.61%	3.40%	3.40%	5.17	3.95	5.00	3.82	חלב טרי 3% שומן (רגיל) שקית 1 ליטר
9.76%	3.44%	3.34%	4.81	3.71	4.65	3.59	חלב טרי 1% שומן (רגיל) שקית 1 ליטר
13.92%	3.30%	3.31%	5.94	4.37	5.75	4.23	חלב טרי 3% שומן (רגיל) קרטון 1 ליטר
13.35%	3.52%	3.50%	5.59	4.14	5.40	4.00	חלב טרי 1% שומן (רגיל) קרטון 1 ליטר
16.43%	3.87%	3.60%	1.61	1.15	1.55	1.11	אשל 4.5% שומן 200 מ"ל
14.69%	2.86%	2.94%	1.44	1.05	1.40	1.02	גיל 3% שומן 200 מ"ל
12.76%	3.64%	3.66%	2.28	1.70	2.20	1.64	שמנת חמוצה 15% שומן 200 מ"ל
18.59%	3.87%	3.86%	6.18	4.30	5.95	4.14	שמנת מתוקה 38% שומן 200 מ"ל
13.59%	3.68%	3.56%	3.94	2.91	3.80	2.81	חמאה רגילה 100 גרם
14.87%	3.39%	3.39%	42.70	31.07	41.30	30.05	גבינה קשה עמק חרין 1 ק"ג 28% שומן
15.25%	3.41%	3.41%	40.59	29.40	39.25	28.43	גבינה קשה גלבע חרין 1 ק"ג 22% שומן
16.01%	3.26%	3.33%	4.75	3.41	4.60	3.30	גבינה לבנה 5% 250 גרם

לוח 5. שיווק חלב ומוצרי (אלפי ליטרים או טון) בינואר-יוני 2019 ואשתקד

מגמה ב-%	2019	2018	
0.9	226,077	224,014	חלב ומשקאות
0.7	96,887	96,241	ניגרת ומעדנים
-0.8	54,344	54,790	גבינות רכות
4.7	20,891	19,946	גבינות קשות

הקטגוריה שצמחה באופן מרשים אלו הגבינות הקשות, ומדובר בגבינות קשות מייצור מקומי. מאחר ומדובר במוצר סחיר בשוק מוצרי החלב העולמי ומכיוון שיש לחצים רבים להגדיל את שיעורי היבוא בקטגוריה זו הרי שהענף יתקשה לשמר שיעורי גידול דומים בשנים הקרובות. בקטגוריית הגבינות הלבנות נרשמה נסיגה בצריכה מדובר בקטגוריה חשובה בסל החלב הישראלי, כאשר הצריכה לנפש של גבינות רכות בישראל היא מהגבוהות בעולם. נתוני צריכת החמאה המקומית אינם מופיעים בטבלה מאחר וקיים מחסור בחמאה הרי שהירידה שנרשמה בשיווק חמאה מייצור מקומי (ירידה של 21%) אינה נובעת מירידה בביקוש אלא ממחסור במקורות שומן מייצור מקומי. ▲